

*Гніденко О. М.*

студент 3-го курсу Інституту прокуратури та слідства  
Національного університету «Одеська юридична академія»

## **ПРАВОВІ АСПЕКТИ АДВОКАТА (СОЛІСИТОРА І БАРИСТЕРА) У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ**

Процес реформування кримінального судочинства надав потужний імпульс об'єктивній необхідності дослідження важливих питань гарантій прав особи, яка підозрюється чи обвинувачується у вчиненні злочину, зокрема участі у ньому захисника, його оптимального процесуального статусу. Становлення вітчизняної правової системи, зважаючи на глобальний характер інтеграційних тенденцій правових систем країн Європи, а також на те, що Україна знаходиться у центрі Європейського континенту, не може відбуватися ізольовано. При вивченні сучасного законодавства України встановлено, що чинне кримінально-процесуальне право містить певні обмеження повноважень захисника на досудовому слідстві. Зовсім інше становище захисника у кримінально-процесуальному доказуванні у країні із змагальним типом кримінального процесу — Великобританії. Процесуально-правові засоби, які забезпечують захиснику у кримінальному процесі Великобританії можливість участі в доказуванні, слугують підвищенню ефективності його діяльності. На етапі реформування кримінально-процесуального законодавства у нашій державі це становить значний науковий та практичний інтерес. (Гловацький І. Ю. Адвокатура зарубіжних країн (Англія, Німеччина, Франція) / Навчально-практичний посібник / І. Ю. Гловацький. — К.: Атіка, 2007. — С. 13.)

Варто зазначити, що правовий статус адвокатури у Великобританії регулюється низкою правових джерел різного характеру. Адвокатура у Великобританії формувалася протягом століть і нині функціонує на ґрунті королівських хартій, окремих парламентських актів, урядових постанов, правил, прийнятих керівними органами адвокатських організацій, судових рішень, юридичних традицій та правових звичаїв. До них, зокрема, можна віднести королівські хартії (1845, 1872, 1903, 1909 та 1954 рр.), а також серію парламентських актів, спеціально присвячених адвокатам в галузі кримінального права та правосуддя в кримінальних справах. (Обрізан Н. М. Повноваження захисника на досудових стадіях процесу і деякі проблеми / Н. М. Обрізан // Вісник Запорізького державного університету — 2004. — № 1. — С. 56)

Діяльність адвокатів Великобританії покликана слугувати меті «правильного регулювання суспільних процесів владними рішеннями», зміцнення режиму верховенства права, захисту прав людини. Загальне керівництво адвокатурою (як соліситорами, так і баристерами) здійснюється лордом-канцлером (членом Верховного суду).

Відмінною рисою англійської адвокатури є історично сформований поділ практикуючих правозахисників на дві групи — соліситорів (solicitor) та баристерів (barrister). Вказані суб'єкти мають право виконувати функцію захисту в кримінальному процесі.

Функції адвокатів Великобританії порівняно з функціями адвокатів у країнах континентальної Європи значно ширші: адвокат може виступати не тільки з функціями захисту чи представництва інтересів громадян у судах, а й як обвинувач у кримінальних справах від імені держави та приватних осіб. Особливістю є те, що адвокати можуть призначатися на посади суддів, міністрів, інших службовців в уряді, займатися викладацькою діяльністю в університетах, поєднувати адвокатські функції з практикою нотаріуса, можуть займати владні повноваження, перебуваючи на високих посадах і при цьому залишатися членами адвокатських корпорацій.

Інша особливість законодавства Великобританії полягає в тому, що кримінальне переслідування може здійснюватися приватними особами, потерпілими, а органи поліції, які порушують кримінальне переслідування, діють фактично на тих самих підставах, що і приватні особи. Для професійного підтримання обвинувачення приватні особи звертаються за допомогою до адвокатів, які залежно від сторони у справі підтримують обвинувачення або захист.

У своїй діяльності в кримінальному процесі соліситори і баристери повинні додержуватися норм права та правил професійної етики. Зазвичай у суді веде захист тільки баристор, а до цього клієнт підписує угоду із соліситором. Соліситор збирає всю інформацію і матеріали по справі, після чого передає всі ці матеріали баристерові. Але деякі соліситори мають право представляти клієнта у суді самостійно, без баристера. Так само відбулись і зміни щодо прямого звернення клієнта до баристера, зараз це можливо без посередництва соліситерів. (Берладин О. М. Правові аспекти участі адвоката в досудовому провадженні у кримінальному процесі Великобританії / Берладин О. М. // Вісник Академії адвокатури України — 2012. — № 24. — С. 141.)

Дії адвокатів у кримінальних справах поділяються на попередні юридичні консультації та на безпосередню участь у провадженні для захисту. Роль адвоката в цих справах дуже велика. Беручи участь у кримінальному провадженні, ним виконується одна із найважливіших функцій держави — захист законних прав і свобод особи, а саме: допомагає затриманим, підозрюваним, обвинуваченим, підсудним і засудженим у захисті їх правових інтересів, надає їм кваліфіковану юридичну допомогу, протидіючи фальсифікації доказів, використанню недозволених методів провадження слідства, нейтралізуючи обвинувальний ухил досудового слідства.

Отже, здійснювати захист інтересів сторони в кримінальній справі можуть як баристери, так і соліситори. Вони мають право брати участь в усіх судових інстанціях. Але в Палаті лордів, Апеляційному і Високому судах це право за деякими винятками належить виключно баристеру. При розгляді кримінальних справ Судом корони з участю присяжних діяти можуть виключно баристери.

Викладене дає підстави стверджувати, що функції англійських адвокатів-захисників є набагато ширшими, ніж адвокатів континентальної Європи, в тому числі й України.